

zůstavitelova ve skutek nebo přiměti liknavého dědice ku výkonu jich (§ 816 o. o. z.). Zde pak vyskytuje se případ mandátu, jenž smrtí mandantovou nepomíjí (§ 1022 o. o. z.), nýbrž jeho smrtí teprve počíná. O právním postavení vykonavatele poslední vůle nesnášejí se však mínění. Vykonatel závěti má příkaz od zůstavitele, obstarává však přikázané jednání pro dědice a místo nich; on jedná z příkazu zůstavitelova, ale ve jménu dědiců, jimž jest práv z případného nezákonného počínání svého.

II. Meze oprávnění a povinností vykonavatele poslední vůle označeny jsou účelem jeho postavení, a omezeny jsou proto jen na výkon poslední vůle. Vykonateli závěti jmenovanému v testamentu (v kodicillu) vyhotoviti má soud projednávací zvláštní dekret (§ 80 říz. nesp.). Vykonatel má společně s dědici podati výkaz o splnění poslední vůle, dále výkaz o zjištění substitucí legátů (odkazů) učiněných ve prospěch chudých, nadací, kostelů, škol, náboženských obcí, veřejných ústavů nebo ve prospěch zbožných nebo obecně užitečných účelů nebo ve prospěch opatrovanců, konečně předložiti výkaz o tom, že vyrozumění byli i ostatní odkazovníci (§ 164 říz. nesp.). Vykonatel poslední vůle nemusí právě spravovati též pozůstalost; tím, že jmenuje se vykonatel vůle poslední, neodnímá se dědici právo ku vlastní správě pozůstalosti (rozh. nejv. soudu ze dne 30. prosince 1861 č. 8214, sb. »Gl. Ung.« č. 2076), vyjímaje ovšem ten případ, že by byl zřízen i za kurátora pozůstalosti nebo dědice (§ 80 říz. nesp.). Možno jest a připouští se, by táž osoba byla ustanovena za vykonavatele závěti a projednání pozůstalosti (rozh. ze dne 3. února 1875 č. 1073, sb. »Gl. Ung.« č. 5617 a rozh. ze dne 12. července 1876 č. 8158 sb. »Gl. Ung.« č. 6204). Ku vymáhání pozůstalostních pohledávek potřebí má vykonatel poslední vůle zvláštního mandátu (rozh. ze dne 3. července 1860 č. 6476, sb. »Gl. Ung.« č. 1156); rovněž nemá práva odřící vlastnost testamentu poslední vůli, jejíž provedení mu svěřeno bylo, a zachovati právo dědické dědicům zákonným (rozh. ze dne 18. ledna 1881. č. 312, časopis »Not. Zeit.« č. 15 z r. 1882); nároky vykonavatele poslední vůle na náhradu výloh mu vzešlých a na náhradu námahy jeho nejsou předmětem určení soudního cestou úřední se beroucího (rozhod. ze dne 17. dubna 1866 čís. 7334, časop. »Not. Zeit.« č. 20).

Výkon exekuce.

I. Zásady všeobecné.

Ohledně výkonu exekuce stanoví ex. ř. tyto povšechné zásady:

1. Výkon povolené exekuce děje se, pokud v zákoně nic jiného není stanoveno, z povinnosti úřední a sice buď přímo soudy civilními neb úřady výkonnými, jež při tom ku příkazu a za řízení soudu jsou činnými.

2. Účastenství ve výkonu exekuce, které zákonem tímto jest uloženo soudům občanským, přísluší, pokud zákon nic jiného nestanoví, soudům okresním (§ 16 ex. ř.). Výkon exekuce pokládá se za počatý, jakmile žádost za výkon exekuce došla soudu exekučního; je-li však soud k povolení exekuce příslušný zároveň soudem exekučním, pokládá se výkon za počatý, jakmile příkaz k vykonání prvního úkonu exekučního došel orgánu určeného k jeho provedení (§ 33 ex. ř.).

3. Vede-li věřitel proti témuž dlužníkovi současně u několika soudů v obvodě téhož vrchního zemského soudu exekuci, může vrchní soud k oznámení soudu exekuci povolujícího neb některého soudu k výkonu

exekuce povolaného, jakož i k návrhu výlučně přikázati jednotlivé úkony provedení exekuce některému z těchto soudů. K podání návrhu je oprávněn jak věřitel vymáhající tak i dlužník. Toto buď nařízeno, když opatření takové jeví se vhodným, by bylo řízení exekuční zjednodušeno, předmět exekuce lépe speněžen neb by byly náklady s exekucí spojené zmenšeny. Při určení soudu exekučního hleděno buď k hodnotě a k povaze jednotlivých předmětů exekučních, ke zvláštním požadavkům povolených prostředků exekučních a též k rozsahu, v jakém by každý z několika soudů, k nimž jest přihlédati dle předpisů tohoto zákona, měl spolupůsobiti při výkonu exekuce.

Podáním takového návrhu se nezdrží postup řízení exekučního. Proti rozhodnutí o návrhu takovém, jakož i proti tomu, když z moci úřední stalo se nařízení o přenesení výkonu exekuce, rekurs místa nemá. Vrchní soud může naříditi, by soudové exekuční, k nimž jest přihlédati, aneb aspoň jednotliví z nich před rozhodnutím se vyjádřili (§ 21 ex. ř.).

Tyto předpisy jsou tím odůvodněny, že by se přičilo účelu řízení, kdyby n. př. měly býti části hospodářského statku, ležící v sousedních soudních okresích jediné pro tuto okolnost bez ohledu na hospodářskou, hodnotu určující souvislost odděleně prodávány. Tím by se pro obě dražby zmenšil počet nabídek a stlačilo by se podání cen, nehledě k tomu, že by se dvojitě řízení za účelem rozdělení nejvyššího podání sotva dalo ospravedlniti při přibližně stejném zatížení jednotlivých těles knihovních, tvořících statek hospodářský. Něco podobného platí též ohledně vnucené správy a přibližně stejně se věc má při movitostech, když exekut má snad v sousedních okresích sklady stejného zboží, ohledně nichž nepůsobí žádných obtíží spojení dražbu a rozdělení ceny tržní. Pro takové případy poskytuje § 21 ex. ř. odpomoc, jež snadno a co nejúžeji přispůsobiti se může konkrétním poměrům tím, že dovoluje dle potřeby účelnosti dočasné neb trvalé spojení řízení exekučního u více soudů zahájeného, kteráž spojení státi se může k návrhu každé chvíle (viz motivy).

4. Kdo se pokládá za stížen postupem při výkonu exekuce, zejména tím, jak výkonný orgán jednal při úředním úkonu, neb odepřením neb průtahem úkonu exekučního, může žádati za nápravu u soudcovského úředníka, dozorem k soudní kanceláři pověřeného, u exekučního komisaře neb u přednosta soudu exekučního; jestliže však výkonnému orgánu, jehož chování zavdává podnět ke stížnosti, dostalo se příkazu soudem jiným, může také tento za nápravu býti žádán (§ 68 ex. ř.) (viz též čl. Úřady výkonné v říz. exekučním).

II. Společný výkon exekuce.

Vede-li věřitel proti témuž dlužníkovi na více nemovitostí oddělené exekuce, jichž výkon přísluší témuž soudu neb soudům sousedním v obvodu téhož vrchního soudu, a jsou-li povolené prostředky exekuční stejného druhu, nebo dopouštějí-li, by výkon exekuce byl sloučen, tedy lze naříditi, by byl výkon těchto exekucí spojen, jestliže opatření takové jest vhodným k tomu, by bylo řízení exekuční zjednodušeno, předměty exekuční lépe speněženy nebo by byl zmenšen náklad exekuční. To může naříditi (z moci úřední neb k návrhu) soud k výkonu všech exekucí povolaný. Je-li zúčastněno několik soudů exekučních, může spojení toto naříditi jen vrchní soud a sice k oznámení některého soudu exekučního neb

k návrhu; vrchní soud může zároveň společný výkon exekuce výlučně přikázati jednomu ze soudů exekučních.

K podání návrhu jest oprávněn jak exekvent tak i exekut. Podáním návrhu nezdrží se postup řízení exekučního. Proti nařízení vrchního soudu zemského nemá rekurs místa. Vrchní soud může naříditi, by soudové exekuční, k nimž sluší přiblížeti, neb někteří z nich se vyjádřili před rozrozhodnutím (§ 22 ex. ř.). § 22 ex. ř. nebyl obsažen ve vládní předloze a byl přijat smíšenou komisí za příčinou zjednodušení řízení exekučního; tím mělo býti umožněno spojití k společnému výkonu stejnorodé exekuce, neb aspoň příbuznými exekučními prostředky vedené, jež odděleně vede též věřitel proti témuž dlužníkovi na sousední nemovitosti.

Výkup (právo výkupu).

Právo výkupu (*ius retractus*) záleží v tom, že převodce při zcizení neb odstoupení nemovitostí si vyhradil právo žádati kdykoli a od kteréhokoli právního nástupce, aby mu nemovitosti tyto za náhradu ceny, kterou sám za ně dal, opět odstoupil. Právo výkupné pochází z práva německého. V nejstarší době vyskytovalo se toliko jako *ius retractus consanguinitatis* (*Erblosung*), t. j. právo pokrevních příbuzných prodatelových ve případě, že nemovitost prodal osobě k příbuzenstvu nenáležící, žádati od nabyvatele vydání nemovitosti proti nahrazení tržové ceny jím zaplacené. Později vyvinulo se t. zv. *ius retractus vicinae* t. j. obdobné právo sousedů a konečně t. zv. *Marklosung* (vykoupení marky) t. j. právo příslušníků obce na vykoupení nemovitostí k obci náležejících, dále pak obdobné právo příslušníků župy a pod.

Ob. obč. zák. zmiňuje se o výkupu v §§ 1140 a 1141 a sice při dělení vlastnictví ohledně zcizení téhož vlastníkem požitků; obě tato zákonná ustanovení mluví o právu předkupném nebo výkupném. Ob. obč. zák. jedná tudíž o právu výkupném jako o jistém druhu práva předkupního, resp. označuje je jako právo předkupní.

Právo výkupné bylo zrušeno pat. ze dne 8. března 1787 č. 649 a dv. d. ze dne 6. května 1788 č. 821 sb. z. s. Právní účinky takových opatření, jimiž příslušníkům určité rodiny bylo vyhrazeno právo, nemovitý statek v případě zcizení jeho si vykoupiti, t. zv. rodinné právo výkupné, sluší posuzovati ode dne, jímž ob. obč. z. vešel v platnost, dle ustanovení §§ 1072—1079 o. o. z., jimiž právo předkupní značně bylo obmezeno. Od tohoto dne nemůže tudíž rodinné právo výkupné býti založeno a právo výkupné dříve zřízené zaniklo, jakmile odpadly osoby oprávněné k výkonu tohoto práva, jež tu byly v době, kdy ob. obč. z. vešel v platnost.

K žádosti vlastníka nemovitosti, na níž vázne rodinné právo výkupné, má knihovní soud ediktem, který budiž vyvěšen na soudní desce a třikráte uveřejněn v novinách k tomu ustanovených, vyzvati všechny, kdož chtějí z knihovního zápisu rodinného práva výkupného ještě nějaký nárok vyvozovati, aby svoje oprávnění do roka provedli žalobou u knihovního soudu podanou, jinak že by dotýčný knihovní zápis byl vymazán. Nebyla-li takováto žaloba ve lhůtě ediktální podána, budiž k opětné žádosti vlastníkovi výmaz povolen (roz. ze dne 28. března 1875 č. 37 ř. z.). Srv. čl. Právo předkupní.